

**Безлюдна Віта Валеріївна, к. пед. н., доцент кафедри іноземних мов
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини**

ПОТЕНЦІАЛ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Ключові слова: дистанційна освіта, інтернет, мультимедійні технології, вищі заклади освіти.

Постановка проблеми. Глобалізація вищої освіти диктує необхідність впровадження інновацій у сферу знань. З кінця ХХ століття практично всі країни проводять різні за змістом і масштабами реформи національних систем вищої освіти, вкладаючи в це величезні кошти. Розвиток мережі Інтернет став основною інновацією, що безперервно змінює погляди на форми, методи і зміст навчання в умовах безперервності, відкритості та мобільності.

Актуальною у закладах вищої освіти України на початку ХХІ століття стала дистанційна освіта як форма самостійної роботи, реалізувавши свій потенціал з появою мультимедійних технологій і високої швидкості роботи мережі Інтернет. Якщо інші засоби електронних комунікацій, такі як електронна пошта, відео та аудіо-конференції, досить добре освоєні українською молоддю, то мультимедійні навчальні системи, зокрема дистанційна освіта, на сучасному етапі розвитку вищої освіти є нововведенням, хоча і розробляються досить давно.

Методи дослідження: *теоретичні методи* (узагальнення, порівняння, зіставлення теоретичних підходів, ідей та поглядів учених на проблеми дистанційної освіти), *емпіричні методи* (вивчення нормативно-правової документації, педагогічне спостереження, аналіз результатів освітньої діяльності).

Виклад основного матеріалу. Дистанційна освіта на сьогоднішній день практично не має бар'єрів. Для того щоб навчатися і здобувати освіту дистанційно необхідно мати тільки Інтернет і комп'ютер. Навчатися можна

практично в будь-якій точці світу, що часто є основним чинником для тих, хто намагається поєднати навчання і роботу, або тих, хто з тієї чи тієї причини змушений сидіти вдома (наприклад, молоді мами, люди з обмеженими можливостями та ін.).

Треба зазначити, що сьогодні в Україні вже є певні позитивні результати у сфері дистанційної освіти. Так, із усієї кількості освітніх установ держави слід відмітити два заклади національного рівня, що займаються активним пошуком поєднання теоретичного та практичного аспектів дистанційної освіти. Це Український центр дистанційного навчання при Національному технічному університеті «Київський політехнічний інститут» та створений в 2002 р. Навчально-науково-виробничий комплекс «Академія дистанційної освіти».

Практичним внеском у розвиток дистанційної системи в Україні стала розробка Українським центром спільно з Міністерством освіти і науки України Концепції розвитку системи дистанційної освіти. Згідно Концепції головною метою створення системи стало забезпечення рівного доступу до освітніх ресурсів різних соціальних груп населення України.

Активно останнім часом розвивається й такий важливий напрям як створення дистанційних курсів. Це досить складний вид діяльності, що вимагає певного рівня знань і кваліфікації. Українськими розробниками в рамках центру було створено понад 60 навчальних курсів. Метою створення в Україні Навчально-науково-виробничого комплексу «Академія дистанційного навчання» стало комплексне впровадження дистанційної форми навчання та забезпечення процесу навчання держслужбовців, викладацьких кадрів і керівників підприємств та організацій на базі нових інформаційно-освітніх технологій, а також реалізація сучасної стратегії ефективної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для системи держуправління, освіти та економіки. До складу комплексу входять найбільші академічні та виробничі центри України. Серед них Національна Академія держуправління, Національний університет ім. Т. Г. Шевченка, Національний

аерокосмічний університет «ХАІ», Національна академія податкової служби, видавництво «Міленіум» та ін. [1].

В Україні понад 50% закладів вищої освіти заявили про те, що вже мають або планують організувати навчання в режимі дистанційної освіти, але найчастіше за цим стоїть заочна форма навчання. Особливість дистанційної освіти в тому, що це відкрита система навчання, яка передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій та засобів мультимедіа. Ця форма навчання дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання. Крім того, дистанційна освіта – можливість одержати освіту за кордоном з мінімальними фінансовими витратами при великому виборі спеціальностей, оскільки більшість вищих навчальних закладів Європи та США ввели таку зручну для студентів форму освіти набагато раніше, ніж Україна [2].

Функціонал сучасної системи дистанційної освіти можна розділити на три основні блоки: управління навчанням, забезпечення взаємодії учасників навчального процесу, розробка навчального контенту. В рамках блоку управління навчанням системи дистанційної освіти надаються такі основні функціональні можливості:

- управління компетенціями;
- автоматизоване формування навчальних програм;
- управління профілями користувачів;
- управління доступом до дистанційних курсів та тестів;
- журнал роботи діяльності користувачів;
- забезпечення технічної та методичної підтримки користувачів;
- формування звітів;
- аналіз процесу навчання.

Слід зазначити, що згідно дослідження, проведеного Європейською комісією, які передбачають визначення нових способів отримання освіти та підвищення кваліфікації в Європі в 2020-2030 рр., експерти сформулювали наступні висновки: відкрите навчання через Інтернет стане традиційною

формою отримання освіти; мобільні пристрої будуть розглядатися як основні інструменти для організації навчання; паперові видання будуть витіснені електронним мультимедійним контентом; відкриті освітні ресурси будуть широко застосовуватися усіма суб'єктами освітнього процесу; системи і послуги будуть проектуватися з метою забезпечення групового взаємного навчання; віртуальна мобільність зруйнує бар'єри між національними системами освіти [3].

В якості однієї з найбільш перспективних сфер в індустрії програмного забезпечення окремі вчені виділяють віртуальні 3D-світи. Тривимірні світи виникли як один з додатків індустрії комп'ютерних ігор, але з часом стали використовуватися у різних сферах, в тому числі і освіті [3]. У 3D-світи навчальна аудиторія виглядає як звичайна реальна аудиторія, викладачі та студенти присутні на заняттях у вигляді тривимірних персонажів. Віртуальні світи використовують для проведення онлайн-конференцій, лекцій, семінарів, тренінгів, освітніх ігор [4].

Найбільш відомі з них: vAcademia, Second Life, Active Worlds і Kanev. H. Тапсіс, К. Тсолакідіс і С. Вітсалакі, розглядаючи використання Second Life як середовища навчання [5], доводять, що 3D-світи сприяють більшій взаємодії студентів у навчанні і їх спільній роботі при дистанційному і змішаному навчанні.

Підводячи підсумок, відзначимо, що дистанційна освіта в ідеалі надає можливість: навчатися, не покидаючи місця проживання і в процесі виробничої діяльності; організувати процес самоосвіти найбільш ефективним для себе чином; отримати всі необхідні засоби для самоосвіти; переривати і продовжувати освіту в залежності від індивідуальних можливостей і потреб; знизити вартість навчання за рахунок широкої доступності до освітніх ресурсів; формувати унікальні освітні програми за рахунок комбінування модульних курсів, що надаються освітніми установами; підвищити рівень освітнього потенціалу суспільства і якості освіти;

задовольнити потреби країни в якісно підготовлених фахівцях; підвищити соціальну та професійну мобільність населення тощо.

Отже, сьогодні дистанційна освіта в Україні перебуває на етапі активного становлення, визначається умовами економічного розвитку країни і державною політикою в сфері освіти. Сучасний стан дистанційної освіти сприяє розвитку відкритої освіти, важливим елементом якої є можливість вибору засобів, місця і часу навчання, типу комунікацій відповідно до потреб суспільства.

Література

1. Муковіз О. П. Розвиток дистанційного навчання у педагогічній теорії та практиці / О. П. Муковіз // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2012. – Вип. 12. – С. 109-114. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2012_12_20.

2. Напреев Я. Л. Освітній потенціал систем дистанційного навчання / Я. Напреев // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – Режим доступу: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/1933/1/n_0003.pdf.

3. Быстров Д. А. Оптимизация сетевого трафика сообщений синхронизации объектов образовательного виртуального мира vAcademia [Электронный ресурс] / Д. А. Быстров // Образовательные технологии и общество. – 2011. – Т. 14. – № 3. – С. 439-455. – URL: http://ifets.ieee.org/russian/depository/v14_i3/pdf/13r.pdf.

4. Kao D. Toward evaluating the impacts of virtual identities on STEM learning / D. Kao, D. F. Harrell // Proceedings of the 10th International conference on the foundations of digital games (Pacific Grove, CA, USA, 22-25 Jun 2015). – USA : SASDG. – 2015. – P. 3-5.

5. Tapsisa N. Virtual worlds and course dialogue / N. Tapsisa, K. Tsolakidisa, C. Vitsilaki // American journal of distance education. – 2012. – Vol. 26. – Issue 2. – P. 96-109.

